

Uvízl, Jaroslav: Charakter etiopského politického systému za vlády Mengistu Haile Mariama (1974-1991). Hradec Králové: Filozofická fakulta (diplomová práce), 2015.89s.

Diplomová práce se zabývá nepříliš aktuálním tématem, kterým bezesporu je již dávno odstraněný politický systém Mengistu Haile Mariama v Etiopii. Jedním z důvodů, proč se i dnes zabývat tímto tématem však je neustále jeho význam z hlediska teorie nedemokratických systémů, které se dále vyvíjejí a vyžadují upřesnění na základě nových případových studií. A z tohoto důvodu můžeme výběr tématu považovat za zcela vhodný a relevantní.

Přestože je téma vymezeno v názvu práce, v řadě případů dochází jeho přesahu, jak do minulosti, tak do současnosti. V prvním případě to odpovídá jednomu z hlavních cílů diplomové práce, komparaci etiopských ústav z roku 1955 a 1987, v druhém případě se autor domníval, že je nutné přiblížit i současný politický vývoj po pádu režimu Mengistu Haile Mariama (dále MHM). Zatímco v prvním případě je překročení časového vymezení správné, nejsem si zcela jistý, jestli dovedení diplomové práce do současnosti není z pohledu hlavního cíle diplomové práce kontraproduktivní. Obsahově se práce detailně zabývá komparativní charakteristikou feudálního a následujících revolučního režimu, včetně analýzou příčin pádu obou režimů, politickými stranami a komparací ústav.

Celkové vymezení práce je odpovídající, autor se pokouší o analýzu a popis politického systému v období vlády MHM z pohledu teorie nedemokratických režimů, přičemž v rámci tohoto hlavního cíle vymezil několik dalších dílčích kroků.

Z hlediska teoreticko-metodologického je práce zakotvena v teorii typologie nedemokratických systémů. Autor představuje některé teorie předních odborníků na nedemokratické režimy, ale jde víceméně o formální přístup bez nějakého většího tvůrčího vymezení a vlastního postoje. Autor vybírá jednotlivé kategorie z pohledu znalosti etiopských reálií trochu předčasně, spíše k nim měl přistoupit až po provedení svého analyticko-empirického výzkumu.

Autor se snaží definovat základní hypotézu, která vychází z předpokladu, že kvalita ústavy je podmínkou funkční demokracie a že formální ústavní zaručení participace vede ke spravedlivé společnosti. Tato hypotéza je určitě možná, ale výsledek by měl být, vzhledem k charakteru obou ústav, feudální a afromarxistické, výrazně předvídatelný. Zvolená metodologie výzkumu (případová studie, komparace, empiricko-analytický přístup, historická metoda) je pro stanovení hlavního cíle a hypotézu diplomové práce naprosto relevantní.

Struktura práce se zdá být logická, snad s výjimkou poslední kapitoly, zabíhající mimo rok výzkumu (1991). Autor si uvědomuje určité vybočení z tématu a sám tuto kapitolu označuje i názvem postscriptum, kterým chce naznačit určitý obsahový přesah, než stanoví téma diplomové práce.

Úvod je po formální stránce v pořádku, obsahuje všechny relevantní části, stanovení hlavního a vedlejšího cíle, hypotézy, metodologie, teoretické zakotvení, strukturu práce a zejména vymezení současného stavu výzkumu, který by si však zasloužil hlubší analýzy, v daném případě vyvolává určitý dojem zkratkovitosti. Analýza českého etiopistického výzkumu je ve srovnání s mnohem závažnější zahraniční produkcí zbytečně podrobná, určitě nikoho nezajímá „dílo“ L. Mojdlu či moje dílčí studie.

V závěru se autor snaží odpovědět na hlavní výzkumné otázky a hypotézu, kterou jeho výzkum údajně nevyvrátil. Přitom ale hned v dalších větách konstatuje, že formální zaručení participace ještě nemusí vést ke spravedlivé společnosti (praktická politika nenaplnuje zadání ústavy), čímž vlastně svou hypotézu (míněnou na konkrétní případ Etiopie) vyvrací. V závěru autor vymezuje základní vývojové etapy MHM režimu po roce 1974.

Kapitoly mají obvykle logickou strukturu, ale často v nich chybí závěry či autor končí citacemi z jiných publikací. V jednotlivých kapitolách bych očekával větší zamyšlení a využití teorie nedemokratických režimů pro analýzy MHM systému.

Práce se zdroji je v pořádku, i když bych si představoval větší zastoupení zahraniční literatury, která však je docela obtížné ze zahraničí získat, zejména od etiopských autorů. Autor používá obvykle správně citační normu katedry, i když mu někdy unikly některé důležité citační informace, jako např. uvedení data stažení informací z internetu. Poznámkový aparát je využíván víceméně pro formální a vysvětlující záležitosti, přičemž jejich počet 32 není nijak převratný.

Autor jen málokdy projevil schopnost interpretovat získané poznatky v souladu s teoretickým zakotvením, které částečně zůstává izolované od ostatního textu. Dovedu si představit větší propojení teorie s případovou studií, která má na řadě míst zcela zbytečně výrazný deskriptivní charakter. Autor není téměř vůbec kritický k přebírání závěrů jiných autorů, nesnaží se příliš přicházet s vlastním pohledem a hodnocením některých zásadních událostí.

Po formální stránce je diplomové práce poměrně v pořádku, i když autor se nevyvaroval řady publicistických výrazů a hrubých gramatických chyb (návdavkem, dotlačit, položit základní kámen, mix, marxisté přijaly s. 39), některé věty nedávají smysl (nezůstaly pouze na papíře obtížná, s. 46). Celková úprava textů je jinak odpovídající.

Práci doplňují přílohy, nejsem si jistý, zda právě fotografie obou vedoucích činitelů, vlajka či titulní strana Negarit Gazeta v amharštině jsou nějak z pohledu diplomové práce zásadní, naopak uvedení mapy regionů, přehledu etnik a náboženství považuji za relevantní.

Závěrem, diplomová práce určitě nepatří k nejlepším svého druhu na této katedře, ale domnívám se, že autor naplnil základní požadavky kladené na tento typ písemné práce, zpracování teoretického zakotvení, provedení empiricko-analytického výzkumu případové studie a určité komparace. Z těchto důvodů doporučuji práci k obhajobě, i když věřím, že by se toto téma dalo zpracovat mnohem kvalitněji.

V Olomouci dne 30. května 2015

Doc. PhDr. Vlastimil Fiala, CSc.
Vedoucí práce